

О.В. Кулик

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ З ПРЕДМЕТУ
«ІННОВАЦІЙНО-ДОСЛІДНИЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ»**

2023

**Міністерство освіти і науки України
Дніпровський національний університет
ім. Олеся Гончара**

О.В. Кулик

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ З ПРЕДМЕТУ
«ІННОВАЦІЙНО-ДОСЛІДНИЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ»**

Електронне видання. Рекомендовано вченою радою Факультету суспільних наук і міжнародних відносин Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара як навчально-методичне видання, протокол № 10 від 28 червня 2022 р.

**Дніпро
2023**

УДК 16
ББК 87.4
К 90

Рецензенти: д-р філос. наук, проф. С.В.Шевцов
д-р філос. наук, проф. Ю.О.Шабанова

К 90 Кулик, О. В. Методичні рекомендації до самостійної роботи з предмету «Інноваційно-дослідницька діяльність». – Д. : Електронне видання, 2023. – 24 с.

Уміщено тематичний план курсу «Інноваційно-дослідницька діяльність» для аспірантів гуманітарних спеціальностей, програмний зміст кожної теми курсу, завдання для самостійної роботи, плани семінарів. Викладено інформацію щодо мети та завдань вивчення курсу. Наведено перелік контрольних запитань та список рекомендованої літератури.

Для аспірантів гуманітарних спеціальностей Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара, які вивчають курс «Інноваційно-дослідницька діяльність».

ЗМІСТ

ВСТУП	4
НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ЗМІСТ КУРСУ	6
Тема 1. Вступ до інноваційно-дослідницької діяльності.....	6
Тема 2. Планування роботи над дисертаційним дослідженням.....	7
Тема 3. Критерії вибору теми наукового дослідження.....	8
Тема 4. Пошук наукової інформації.....	9
Тема 5. Принципи методології наукового дослідження.....	10
Тема 6. Загальнонаукові методи.....	11
Тема 7. Спеціальні методи гуманітарних та соціальних наук.....	12
Тема 8. Як написати якісну наукову статтю.....	13
Тема 9. Як успішно подавати статтю в науковий журнал.....	14
Тема 10. Як ефективно брати участь у наукових конференціях.....	15
Тема 11. Як писати текст дисертації.....	16
Тема 12. Як отримати грант на наукові дослідження.....	17
Тема 13. Дослідницька доброчесність	18
ПИТАННЯ ДО ЗАЛІКУ.....	19
БІБЛІОГРАФІЯ.....	20

ВСТУП

Дисципліна «Інноваційно-дослідницька діяльність» відіграє провідну роль у підготовці аспірантів, допомагаючи їм опанувати ключові для молодих дослідників навички. Даний курс розроблений для аспірантів, які вивчають у Дніпровському національному університеті імені Олеся Гончара гуманітарні та соціальні науки.

Цей курс викладають із метою сформувати в аспірантів системні знання та навички з дотримання сучасних стандартів у проведенні інноваційно-дослідницької діяльності.

Важливе значення курсу «Інноваційно-дослідницька діяльність» обумовлено тим, що він надає необхідну дослідникам-початківцям інформацію щодо провідної методології проведення наукових досліджень, а також щодо сучасних методик викладу наукових результатів, що має допомогти молодим науковцям успішно проводити свої дослідження, викладати результати цих досліджень у дисертації та подавати їх для публікації у рецензовані журнали, а також ефективно брати участь у грантових програмах та наукових конференціях.

Кажучи про місце даного курсу серед інших дисциплін, зазначимо, що «Інноваційно-дослідницька діяльність» є обов'язковим курсом, який викладається всім аспірантам на першому році навчання. Опанування даної навчальної дисципліни потребує знання основ наукової методології, які мали попередньо викладатися здобувачу освіти на відповідних курсах під час його навчання в магістратурі.

У процесі вивчення дисципліни «Інноваційно-дослідницька діяльність» перед аспірантами стоять наступні основні завдання.

Після успішного опанування курсу аспірант повинен знати:

- методики пошуку наукової інформації,
- загальнонаукові методи,
- спеціальні методи гуманітарних та соціальних наук,
- рекомендації щодо планування роботи над дисертаційним дослідженням,
- критерії вибору теми наукового дослідження,
- основні методики написання наукових статей,
- успішні практики українських вчених щодо участі в міжнародному співробітництві та щодо публікації наукових статей у наукометричних базах Scopus та WoS,
- методики викладу результатів наукового дослідження у дисертації,
- методики написання успішних заявок на отримання гранту на наукові дослідження.

Також після успішного опанування даного курсу аспірант повинен *уміти*:

- застосовувати передові методики пошуку наукової інформації,
- у своїх наукових дослідженнях застосовувати історичний, компаративний, структуральний методи, а також герменевтичний метод інтерпретації текстів,
- проводити дослідження з коректним та ґрунтовним застосуванням таких методів як аналіз, мисленнєвий експеримент, дескриптивний метод,
- втілювати в життя ефективні засоби методологічно правильної структурації матеріалу в наукових текстах,
- застосовувати провідні міжнародні стандарти щодо організації наукового матеріалу в статтях,
- упроваджувати успішні методики вибору журналу для публікації результатів наукового дослідження,
- використовувати методики підготовки до ефективного виступу на наукових конференціях,
- застосовувати методики підготовки статей до подання в журнали, які входять до провідних наукометричних баз.

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ЗМІСТ КУРСУ

Тема 1. Вступ до інноваційно-дослідницької діяльності

Програмний зміст теми

Захист дисертацій доктора філософії в Україні. Завдання та структура курсу «Інноваційно-дослідника діяльність». Рекомендована література. Інноваційно-дослідницька діяльність в Україні та світі.

Відеолекція з даної теми

Кулик, О.В. (2021). Інноваційно-дослідницька діяльність: вступ.
<https://youtu.be/0YxprLsnkW8?si=HNkScCJd78qNwi9K>

Завдання для самостійної роботи

1. Вкажіть основні напрямки інноваційно-дослідницької діяльності в Україні та опишіть її показники.
2. Наведіть основну інформацію про історію підготовки докторів філософії в Україні та сучасний стан у цій сфері.
3. Перелічіть основні результати навчання курсу «Інноваційно-дослідницька діяльність».

Джерела для самостійної підготовки

- Закон України. (2016). Про наукову і науково-технічну діяльність.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19>
- Костенко, І. В. (2011). Формування і розвиток системи наук. ступенів і вчених звань в Україні в контексті світового досвіду: історико-юрид. дослідження : автореф. дис... канд. юридич. наук: 12.00.01. К.
<https://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/32319/100067109.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Кулик, О. В. (2023). Методичні рекомендації до самостійної роботи з предмету «Інноваційно-дослідницька діяльність». Д. : Електронне видання.
- Писаренко, Т., Куранда, Т. (2023). Наукова та науково-технічна діяльність в Україні у 2022 році: науково-аналітична доповідь. К.: УкрІНТЕІ.
<https://mon.gov.ua/storage/app/media/nauka/2023/07/25/Nauk-analit.dopov.Naukova.ta.nauk-tekhn.diyaln.v.Ukr.2022-25.07.2023.pdf>

Тема 2. Планування роботи над дисертаційним дослідженням

Програмний зміст теми

Основні складові наукової роботи дисертанта. Головні принципи планування роботи дисертанта. Орієнтовна схема комплексної роботи над підрозділом дисертації. Орієнтовна схема завершення роботи над розділом дисертації. Орієнтовний план наукової роботи дисертанта. Основні помилки у плануванні наукової роботи дисертанта.

Відеолекція з даної теми

Кулик, О.В. (2021). Як спланувати роботу над дисертацією.
<https://youtu.be/qcfQVSPgS0M?si=FTGqIIIIVUVjZmXj>

Завдання для самостійної роботи

1. Опишіть основні виклики, які стоять перед дослідником щодо планування його наукової роботи
2. Охарактеризуйте типові помилки молодих дослідників при роботі над дисертаційним дослідженням та опишіть засоби їх подолання.
3. Складіть орієнтовний план роботи над власним дисертаційним дослідженням.

Джерела для самостійної підготовки

- Закон України. (2016). Про наукову і науково-технічну діяльність.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19>
- Кабінет міністрів України. Постанова №44 від 12 січня 2022. Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/44-2022-%D0%BF#Text>
- Міністерство освіти і науки України. Наказ №40 від 12.01.2017. Про затвердження Вимог до оформлення дисертації.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0155-17#Text>
- Booth, W., Colomb, G., Williams, J. (2008). The Craft of Research. 3rd ed. Chicago: The University of Chicago Press.
- Graustein, J. S. (2014). How to Write an Exceptional Thesis Or Dissertation: A Step-by-step Guide from Proposal to Successful Defense. Atlantic Publishing Company.

Тема 3. Критерії вибору теми наукового дослідження

Програмний зміст теми

Вимоги українського законодавства щодо дисертаційного дослідження. Новизна дослідження. Фундаментальні та прикладні дослідження. Значущість дослідження. Самостійний характер дослідження. Глибина розкриття теми. Помилки молодих дослідників при виборі теми наукового дослідження. Актуальність дослідження. Перспективність теми дослідження в світлі майбутньої кар'єри. Тема дослідження та можливості здобуття наукових грантів.

Відеолекція з даної теми

Кулик, О.В. (2021). Як обрати тему для дисертації. <https://youtu.be/yYiU3sEBz8k?si=XsfH3aWmWVuqyWX7>

Завдання для самостійної роботи

1. Укажіть типові помилки при обранні теми дисертації та сформулюйте стратегії їхнього недопущення.
2. Опишіть різницю між фундаментальними та прикладними науковими дослідженнями.
2. Напишіть речення, в якому проясніть основні сутнісні питання свого дослідження за схемою, запропонованою авторами книги «The Craft of Research». Для цього впишіть відповідні дані своєї дисертації у пробіли в наступному реченні:
«Я планую досліджувати ..., тому що хочу з'ясувати ..., для того, щоб допомогти читачу результатів мого дослідження краще...».

Джерела для самостійної підготовки

- Данильян, О. Г., Дзьобань, О. П. (2019). *Методологія наукових досліджень: підручник*. Харків: Право.
- Міністерство освіти і науки України. Наказ №40 від 12.01.2017. Про затвердження Вимог до оформлення дисертації. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0155-17#Text>
- Booth, W., Colomb, G., Williams, J. (2008). *The Craft of Research*. 3rd ed. Chicago: The University of Chicago Press.
- Graustein, J. S. (2014). *How to Write an Exceptional Thesis Or Dissertation: A Step-by-step Guide from Proposal to Successful Defense*. Atlantic Publishing Company.

Тема 4. Пошук наукової інформації

Програмний зміст теми

Пошукові інструменти провідних наукометричних баз: Scopus, WoS. Джерела наукової інформації, які працюють на умовах Open Access. Українські системи пошуку наукової інформації. Соціальні мережі вчених. Загальні рекомендації щодо пошуку наукової інформації. Першоджерела, вторинні джерела інформації.

Відеолекція з даної теми

Кулик, О.В. (2019). Пошук наукової інформації. <https://youtu.be/B0nRu1mSIbM?si=XhCQvUiebBYyi-xA>

Завдання для самостійної роботи

Знайдіть за темою власного дисертаційного дослідження шість релевантних джерел за допомогою безкоштовних електронних пошукових інструментів вільного доступу (таких як google.scholar, DOAJ, Academia.edu тощо). З цих джерел три мають бути джерелами англійською мовою, три – українською.

Джерела для самостійної підготовки

- Гальчевська, О. А. (2015). Використання міжнародних наукометричних баз даних відкритого доступу в наукових дослідженнях. *Інформаційні технології в освіті*, 23, 115-126. http://irbis-nbu.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbu/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/itvo_2015_23_13.pdf
- Ребуха, Л. З. (2020). Методологія наукових досліджень: способи пошуку та опрацювання наукової інформації. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*, 189, 59-62. <https://scholar.archive.org/work/g2dqu7ipqvewrjlkjkdcslnve/access/wayback/https://pednauk.cuspu.edu.ua/index.php/pednauk/article/download/577/518/>
- Booth, W., Colomb, G., Williams, J. (2008). *The Craft of Research*. 3rd ed. Chicago: The University of Chicago Press.
- Gusenbauer, M. (2019). Google Scholar to overshadow them all? Comparing the sizes of 12 academic search engines and bibliographic databases. *Scientometrics*, 118: 177. <https://doi.org/10.1007/s11192-018-2958-5>

Тема 5. Принципи методології наукового дослідження

Програмний зміст теми

Сутність наукового дослідження. Емпіричне дослідження. Теоретичне дослідження. Методологічне дослідження. Специфіка дослідження в суспільних та гуманітарних науках. Дослідницька філософія. Чотирирівнева структура дослідження: парадигми, підходи, методи, методики. Усвідомлення проблемної ситуації. Комплексний характер застосування методів. Контекстуальний підхід. Структурно-функціональний підхід. Системний підхід.

Завдання для самостійної роботи (винесено на семінар)

Напишіть текст обсягом в одну сторінку, в якому охарактеризуйте методологічний підхід, який ви хочете застосувати до свого дисертаційного дослідження. У тексті поясніть причини, чому ви обрали саме цей підхід, надайте його опис та вкажіть, що саме ви очікуєте від застосування даного методологічного підходу.

Джерела для самостійної підготовки

- Данильян, О. Г., Дзьобань, О. П. (2019). Методологія наукових досліджень: підручник. Харків: Право.
- Титаренко, Т. (2004). Життєві домагання особистості: феноменологічний та структурно-функціональний підходи. <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/29761/1/%D0%A2%D0%B8%D1%82%D0%B0%D1%80%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE.pdf>
- Шабанова, Ю. О. (2014). Системний підхід у вищій школі. Д.: НГУ. <https://ir.nmu.org.ua/bitstream/handle/123456789/108578/CD491.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Bevir, M. (2011). The contextual approach. *The Oxford Handbook of the History of Political Philosophy*, 1, 11-24. https://books.google.ie/books?hl=ru&lr=&id=FPp9wM9f2tUC&oi=fnd&pg=PA11&dq=contextual+approaches&ots=-NMPMvm81f&sig=EaSSgnIWOIOsUo4ycZVn8L-mO9o&redir_esc=y#v=onepage&q=contextual%20approaches&f=false
- Cappelen, H., Gendler, T., & Hawthorne, J. (Eds.). (2016). *The Oxford Handbook of Philosophical Methodology*. Oxford University Press.
- D'Oro, G., & Overgaard, S. (Eds.). (2017). *The Cambridge Companion to Philosophical Methodology*. Cambridge University Press.

Тема 6. Загальнонаукові методи

Програмний зміст теми

Чотири етапи наукового дослідження та методи. Методологія збору та викладу первинних даних. Дескриптивна та інтерпретативна валідність. Методологія обробки отриманих даних. Регресивний, декомпозиційний та трансформаційний аналіз. Синтез. Методи наукової індукції. Дедукція. Аналогія. Умови коректної класифікації. Категоризація. Каузальний метод. Методологія побудови та дослідження ідеалізованого об'єкту. Абстрагування. Ідеалізація. Мисленневий експеримент. Формалізація. Методологія побудови та перевірки теоретичного знання. Гіпотетико-дедуктивний метод. Верифікація. Фальсифікація. Гіпотеза. Закони. Теорія.

Завдання для самостійної роботи (винесено на семінар)

Напишіть текст обсягом 2 сторінки, в якому надайте опис двох загальнонаукових методів, які ви плануєте використовувати у своєму дисертаційному дослідженні. Вкажіть завдання, які ви хочете вирішити за допомогою цих методів. Також у цьому тексті наведіть два цитування думок щодо даних методів, які висловили провідні вітчизняні або зарубіжні вчені.

Джерела для самостійної підготовки

- Данильян, О. Г., Дзьобань, О. П. (2019). Методологія наукових досліджень: підручник. Харків: Право.
- Кулик, О. (2023). Помилки при встановленні причин. <https://youtu.be/QwGli3eLsVY?si=WfldNFi-ZlmBuRrV>
- Bartha, P. (2010). *By Parallel Reasoning: The Construction and Evaluation of Analogical Arguments*. New York: Oxford University Press.
- Beaney, M. (2021). Analysis. *The Stanford Encyclopedia of Philosophy*, Edward N. Zalta (ed.). <https://plato.stanford.edu/archives/sum2021/entries/analysis/>
- Cohen, M., Nagel, E. (1934). *An Introduction To Logic And Scientific Method*. London: Routledge. <https://archive.org/details/in.ernet.dli.2015.499820/page/n3/mode/2up>
- Gendler, T. S. (2014). *Thought experiment: On the powers and limits of imaginary cases*. Routledge.
- Jacob, Elin K. (2004). Classification and Categorization: A Difference that Makes a Difference. *Library Trends*, 52(3), Winter 2004: 515-540.

Тема 7. Спеціальні методи гуманітарних та соціальних наук

Програмний зміст теми

Загальнонаукові та спеціальні методи. Історичний метод. Особливості історичного методу. Історія ідей. Питання суб'єктивізму. Презентизм та антикваризм. Case study. Можливості та обмеження case study. Різновиди case study. Різниця між історичним методом та case study. Компаративний метод. Складові застосування компаративного методу. Структуральний метод. Стадії застосування структурального методу. Діалектика. Герменевтичний метод інтерпретації текстів. Тотальність мови та тотальність мислення автора. Герменевтичне коло. Нерозуміння: кількісне, якісне. Факти та розуміння. Начерки смислу. Горизонт розуміння. Біографічні дослідження. Методологія influence studies, постколоніальних та гендерних студій.

Завдання для самостійної роботи (винесено на семінар)

Напишіть текст обсягом 4 сторінки, в якому надайте опис двох спеціальних методів, які ви плануєте використовувати у своєму дисертаційному дослідженні. Вкажіть завдання, які ви хочете вирішити у своєму дисертаційному дослідженні за допомогою цих методів. Також у цьому тексті наведіть як мінімум два цитування поглядів на дані методи, висловлених провідними вітчизняними або зарубіжними вченими, які застосовують дані методи у вашій царині знань.

Джерела для самостійної підготовки

- Данильян, О. Г., Дзьобань, О. П. (2019). *Методологія наукових досліджень: підручник*. Харків: Право.
- Кулик, О. (2022). *Методологія захищених в США дисертацій з філософії*. *Вісник Львівського університету. Серія філос.-політолог. студії*. Випуск 40, с. 73–83. <https://doi.org/10.30970/PPS.2022.40.9>
- Babbie, E. (2011). *The Basics of Social Research*. Belmont: Wadsworth, Cengage Learning.
- D'Oro, G., & Overgaard, S. (Eds.). (2017). *The Cambridge Companion to Philosophical Methodology*. Cambridge University Press.
- Pickering, M. (2016). *Research Methods for Cultural Studies*. Edinburgh University Press.
https://elearning.shisu.edu.cn/pluginfile.php?file=%2F35323%2Fmod_resource%2Fcontent%2F1%2FResearch%20Methods%20for%20Cultural%20Studies.pdf

Тема 8. Як написати якісну наукову статтю

Програмний зміст теми

Тематика статті. Рекомендації щодо методології. Стиль наукового тексту. Назва статті. Методики написання анотації: методика BOMRC. Ключові слова. Як писати вступну частину вашої статті: методика MRCl. Огляд літератури. Основна частина. Логічність. Аргументованість. Точність. Неупередженість. Прозорість. Висновки статті. Бібліографія статті. Найпоширеніші помилки при написанні наукових статей та засоби їх недопущення.

Відеолекція з даної теми

Кулик, О.В. (2019). Як написати наукову статтю.
<https://youtu.be/iEsk7N0spNI?si=BGDPAzNFJRLxIjbq>

Завдання для самостійної роботи

1. Перелічіть 5 найпоширеніших помилок при написанні наукової статті та назвіть засоби їх недопущення.
2. Опишіть вимоги до анотації наукової статті та поясніть, як підготувати анотацію, що відповідатиме цим вимогам.
3. Охарактеризуйте головні стандарти написання основної частини наукової статті.

Джерела для самостійної підготовки

- Кулик, О. В. (2020). Шлях до якісної наукової публікації. *Сучасна освіта України*. 22 черв. (№ 25). С. 6.
<https://sites.google.com/site/kuliktexts/ua/pro-mene/shlyah>
- Селігей, П. (2006). Науковий стиль української мови: ресурси оновлення. *Мовознавство*. № 2-3. С. 174–186.
- Elsevier's Researcher Academy. (2017). How to Review Manuscripts.
https://researcheracademy.elsevier.com/uploads/2017-11/Quick_guide_how_to_review.pdf
- How to Write and Publish a Scientific Paper. Project-Centered Course by professors of the L'École polytechnique.
<https://www.coursera.org/learn/how-to-write-a-scientific-paper>
- University of Southern California Libraries. (2020). Organizing Your Social Sciences Research Paper: Design Flaws to Avoid.
<https://libguides.usc.edu/writingguide/designflaws>

Тема 9. Як успішно подавати статтю в науковий журнал

Програмний зміст теми

Журнали Категорії «А». Журнали категорії «Б». Журнали, які працюють на умовах Open Access. Як визначити: хижацький журнал чи ні? Тематика журналу. Швидкість розгляду статті. Процес peer review в журналі: етап за етапом. Індокси цитування. SNIP. SJR. IF. Квартиль. Web of Science Core Collection. Як перевірити, чи справді журнал індексується у WoS? Як перевірити, чи справді журнал індексується у Scopus? Українські журнали в Web of Science Core Collection та Scopus. Index Copernicus. Підготовка статті для подання у журнал. Зразок листа редактору журналу щодо article submission. Приклад публікації статті у високореєтинговому журналі з соціальних наук.

Завдання для самостійної роботи

За допомогою інтернет-інструментів знайдіть п'ять наукових журналів з тематики вашої дисертації та самостійно перевірте, чи є вони у наукометричних базах WoS та Scopus, а також які саме в них індекси цитованості.

Лінки:

<https://mjl.clarivate.com/home>

<https://www.scopus.com/sources>

Джерела для самостійної підготовки

- Кулик, О. В. (2019). Як написати наукову статтю. <https://youtu.be/iEsk7N0spNI?si=BGDPAzNFJRLxIjbq>
- Кулик, О. В. (2020). Шлях до якісної наукової публікації. *Сучасна освіта України*. 22 черв. (№ 25). С. 6. <https://sites.google.com/site/kuliktexts/ua/pro-mene/shlyah>
- Elsevier's Researcher Academy. (2017). How to Review Manuscripts. https://researcheracademy.elsevier.com/uploads/2017-11/Quick_guide_how_to_review.pdf
- How to Write and Publish a Scientific Paper. Project-Centered Course by professors of the L'École polytechnique. <https://www.coursera.org/learn/how-to-write-a-scientific-paper>
- University of Southern California Libraries. 2020. Organizing Your Social Sciences Research Paper: Design Flaws to Avoid. <https://libguides.usc.edu/writingguide/designflaws>

Тема 10. Як ефективно брати участь у наукових конференціях

Програмний зміст теми

Причини брати участь у конференціях. Вибір конференції. Підготовка до виступу. Аудиторія вашого виступу. Назва доповіді. Головний меседж виступу. Структура виступу. Основні помилки у виступах та засоби їх недопущення. Використання візуальних засобів під час виступу. Тези доповіді та вимоги до них. Виступ на науковій конференції. Запитання під час конференції. Інші різновиди усних виступів науковця: розповідь про своє дослідження, участь у публічній дискусії, відкрита лекція, популяризаторська лекція.

Завдання для самостійної роботи

1. Перелічіть основні критерії вибору наукової конференції для виступу.
2. Опишіть рекомендації до структури успішного виступу на науковій конференції.
3. Охарактеризуйте основні помилки при виступі на науковій конференції та опишіть засоби їх недопущення.

Джерела для самостійної підготовки

- Наумовець, А. Г. (2016). Ви віч-на-віч з аудиторією: Дещо про «технологію» підготовки наукових доповідей, популярних лекцій, дисертаційних промов і конкурсних проєктів. 41 с.
<http://phd.isofts.kiev.ua/wp-content/uploads/2016/09/%D0%92%D1%96%D1%87-%D0%BD%D0%B0-%D0%B2%D1%96%D1%87-%D0%B7-%D0%B0%D1%83%D0%B4%D0%B8%D1%82%D0%BE%D1%80%D1%96%D1%94%D1%8E.pdf>
- Селігей, П. Типи багатослів'я в наукових текстах. *Українська мова*, 2013, № 4. С. 22 - 44.
<http://www.inmo.org.ua/assets/files/Selihey.%20Type%20bahatoslivyya.pdf>
- Booth, W., Colomb, G., Williams, J. (2008). *The Craft of Research*. 3rd ed. Chicago: The University of Chicago Press.
- Edwards, P. N. (2014). *How to Give an Academic Talk*.
<http://pne.people.si.umich.edu/PDF/howtotalk.pdf>
- Massachusetts Institute of Technology. (2002). *Communication Skills for Academics*. <https://ocw.mit.edu/courses/sloan-school-of-management/15-289-communication-skills-for-academics-spring-2002/index.htm>

Тема 11. Як викладати результати наукового дослідження у дисертації

Програмний зміст теми

Структура викладу результатів наукового дослідження в дисертації. Сучасні українські стандарти оформлення дисертації. Зміст. Вступ. Предмет та об'єкт дослідження. Основна частина дисертації. Розділи та підрозділи. Перший розділ. Підрозділ з аналізу літератури за темою дисертації. Методологічний підрозділ. Другий та третій розділи. Висновки. Список використаних джерел. Вимоги до термінології. Основні характеристики стилю дисертаційного тексту.

Завдання для самостійної роботи

1. Перелічіть структурні елементи дисертації та опишіть вимоги до їх написання.
2. Охарактеризуйте основні риси належного стилю викладу результатів наукового дослідження в дисертації.
3. За допомогою пошукової системи Національного репозитарію академічних текстів (<https://nrat.ukrintei.ua/searchdb/#advanced>) знайдіть дисертацію з теми, близької до сфери ваших наукових інтересів, та проаналізуйте її структурні елементи, стандарти оформлення, стиль викладу матеріалу.

Джерела для самостійної підготовки

- Міністерство освіти і науки України. Наказ №40 від 12.01.2017. Про затвердження Вимог до оформлення дисертації. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0155-17#Text>
- Селігей, Пилип. (2016). Світло і тіні наукового стилю. К. Видавничий дім "Києво-Могилянська академія".
- Селігей, П. О. (2007). Сучасне термінотворення: симптоми та синдроми. *Мовознавство*. № 3. С. 48–61.
- Cohen, M., Nagel, E. (1934). *An Introduction To Logic And Scientific Method*. London: Routledge. <https://archive.org/details/in.ernet.dli.2015.499820/page/n3/mode/2up>
- Booth, W., Colomb, G., Williams, J. (2008). *The Craft of Research*. 3rd ed. Chicago: The University of Chicago Press.
- Graustein, J. S. (2014). *How to Write an Exceptional Thesis Or Dissertation: A Step-by-step Guide from Proposal to Successful Defense*. Atlantic Publishing Company.
- Jacob, Elin K. (2004). Classification and Categorization: A Difference that Makes a Difference. *Library Trends*, 52(3), Winter 2004: 515-540.

Тема 12. Як отримати грант на наукові дослідження

Програмний зміст теми

Огляд грантових програм для молодих дослідників. Конкурс проектів молодих вчених від Міністерства освіти і науки України. Грантові програми Erasmus. Грантові програми Fulbright. Критерії успішного проходження проекту. Процес подання документів для участі у грантовій програмі. Релевантність проекту місії грантодавця. Чи буде ваш проект impactful? Характеристики значущості, новизни, креативності. Питання наявності матеріальних та людських ресурсів для виконання проекту. Бюджет проекту. Документи при оформленні заявки на участь у конкурсі. Детальне академічне CV. Рекомендаційні листи. Project Statement та його структура. Letter of invitation. Виконання гранту. Критерії оцінки успішності проекту.

Завдання для самостійної роботи

1. Опишіть умови участі в конкурсі проектів фундаментальних наукових досліджень, прикладних наукових досліджень та науково-технічних розробок молодих вчених, який проводить Міністерство освіти і науки України.
2. Охарактеризуйте можливості для отримання грантів українським молодим дослідникам від ЕРАЗМУС+Україна та Fulbright, а також основні вимоги для подання заявок на участь у цих програмах.

Джерела для самостійної підготовки

- ЕРАЗМУС+Україна. (2023). Опис програм для української молоді та дослідників. <https://erasmusplus.org.ua/erasmus/pro-programu.html>
- Міністерство освіти і науки України. (2015). Про затвердження Положення про проведення Міністерством освіти і науки України Конкурсу проектів фундаментальних наукових досліджень, прикладних наукових досліджень та науково-технічних (експериментальних) розробок молодих вчених, які працюють (навчаються) у закладах вищої освіти та наукових установах. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0015-16#Text>
- Falk-Krzesinski, H. J., & Tobin, S. C. (2015). How Do I Review Thee? Let Me Count the Ways: A Comparison of Research Grant Proposal Review Criteria Across US Federal Funding Agencies. *The Journal Of Research Administration*, 46(2), 79–94. <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC4892374/>
- Fulbright Research and Development Program. (2023). <https://fulbright.org.ua/uk/fulbright-research-and-development-program/>

Тема 13. Дослідницька доброчесність

Програмний зміст теми

Цінності науки. Виклики для дослідника в плані доброчесності. Мотивація дослідника. Виміри соціальної відповідальності вченого. Різниця між науковими знаннями та науковою діяльністю. Українське законодавство щодо питань доброчесності наукової діяльності. Настанови Європейської хартії дослідників щодо доброчесності. Європейський кодекс дослідницької доброчесності. Сінгапурська заява щодо дослідницької доброчесності. Публікація результатів наукового дослідження в контексті доброчесності. Фабрикація та фальсифікація як порушення норм доброчесності дослідника. Українські норми щодо визначення плагіату.

Відеолекція з даної теми

Кулик, О.В. (2019). Етичні питання публікації результатів наукового дослідження. <https://youtu.be/RxsZ7TAZQZ4?si=4RG562QVWJuT5ueF>

Завдання для самостійної роботи

1. Наведіть вимоги українського законодавства щодо питань доброчесності наукової діяльності.
2. Опишіть настанови Європейської хартії дослідників щодо доброчесності.
3. Перелічіть основні настанови Європейського кодексу дослідницької доброчесності.

Джерела для самостійної підготовки

- Бахрушин, В., Ніколаєв, Є. (2019). Методичні рекомендації для закладів вищої освіти з підтримки принципів академічної доброчесності. К. https://drive.google.com/file/d/1IJtjefmfqO1uNCn4p9cT5g6_58h0Cxq9
- Закон України. (2016). Про наукову і науково-технічну діяльність. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19>
- The European Charter for Researchers. (2005). https://euraxess.ec.europa.eu/sites/default/files/am509774cee_en_e4.pdf
- The European Code of Conduct for Research Integrity. (2017). Berlin: ALLEA – All European Academies. <https://allea.org/wp-content/uploads/2017/05/ALLEA-European-Code-of-Conduct-for-Research-Integrity-2017.pdf>

ПИТАННЯ ДО ЗАЛІКУ

1. Інноваційно-дослідницька діяльність в Україні та світі.
2. Основні складові наукової роботи дисертанта.
3. Основні вимоги та рекомендації українського законодавства щодо дисертаційного дослідження.
4. Особливості фундаментальних та прикладних досліджень.
5. Основні джерела наукової інформації та сучасні системи її пошуку (світові та українські).
6. Специфіка дослідження в суспільних та гуманітарних науках.
8. Чотирирівнева структура методології дослідження: парадигми, підходи, методи, методики.
9. Контекстуальний методологічний підхід.
10. Структурно-функціональний методологічний підхід.
11. Системний методологічний підхід.
12. Дескриптивна та інтерпретативна валідність.
13. Аналіз як науковий метод.
14. Коректне застосування класифікації в науці.
15. Методологія мисленнєвого експерименту.
16. Гіпотетико-дедуктивний метод.
17. Історичний метод.
18. Можливості та обмеження case study.
19. Компаративний метод.
20. Герменевтичний метод інтерпретації текстів.
21. Методика MRCI щодо написання вступної частини наукової статті та її альтернативи.
22. Найпоширеніші помилки при написанні наукових статей та засоби їх недопущення.
23. Процес peer review у науковому журналі.
24. Індeksi цитування в науковій діяльності.
25. Основні помилки у виступах на наукових конференціях та засоби їх недопущення.
26. Вимоги до структури викладу результатів наукового дослідження в дисертації.
27. Предмет та об'єкт наукового дослідження.
28. Наявні можливості молодих українських дослідників з отримання грантів на наукові дослідження.
29. Критерії успішної участі в конкурсі з отримання гранту на наукові дослідження.
30. Вимоги українського законодавства щодо питань доброчесності наукової діяльності, а також настанови Європейського кодексу дослідницької доброчесності.

БІБЛІОГРАФІЯ

Основні джерела

- Booth, W., Colomb, G., Williams, J. (2008). *The Craft of Research*. 3rd ed. Chicago: The University of Chicago Press.
- Закон України. (2016). Про наукову і науково-технічну діяльність. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19>
- Кулик, О. В. Аспірантам. <https://www.youtube.com/watch?v=iEsk7N0spNI&list=PLEbquXBLK9QL1unvcai42xZd1NmFej0Jc>
- Данильян, О. Г., Дзьобань, О. П. (2019). *Методологія наукових досліджень: підручник*. Харків: Право.
- Babbie, E. (2011). *The Basics of Social Research*. Belmont: Wadsworth, Cengage Learning.
- Elsevier's Researcher Academy. (2023). <https://researcheracademy.elsevier.com/>
- Graustein, J. S. (2014). *How to Write an Exceptional Thesis Or Dissertation: A Step-by-step Guide from Proposal to Successful Defense*. Atlantic Publishing Company.
- *How to Write and Publish a Scientific Paper*. Project-Centered Course by professors of the L'École polytechnique. <https://www.coursera.org/learn/how-to-write-a-scientific-paper>

Додаткові джерела

- Бахрушин, В., Ніколаєв, Є. (2019). *Методичні рекомендації для закладів вищої освіти з підтримки принципів академічної доброчесності*. К. https://drive.google.com/file/d/1IJtjefmfqO1uNCn4p9cT5g6_58h0Cxq9
- Гальчевська, О. А. (2015). Використання міжнародних наукометричних баз даних відкритого доступу в наукових дослідженнях. *Інформаційні технології в освіті*, (23), 115-126. http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/itvo_2015_23_13.pdf
- *Довідник офіційного опонента*. (2008). Збірник нормативних документів та інформаційних матеріалів з питань експертизи дисертаційних досліджень /Упорядник Ю.Цеков; за редакцією Р.В.Бойка - 2-е вид., випр. і доповн. К.: Редакція «Бюлетеня ВАК України», видавництво «Толока». 64 с.
- ЕРАЗМУС+Україна. (2023). Опис програм для української молоді та дослідників. <https://erasmusplus.org.ua/erasmus/pro-prohramu.html>

- Кабінет міністрів України. Постанова №44 від 12 січня 2022. Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/44-2022-%D0%BF#Text>
- Костенко, І. В. (2011). Формування і розвиток системи наук. ступенів і вчених звань в Україні в контексті світового досвіду: історико-юрид. дослідження: автореф. дис. канд. юридич. наук: 12.00.01. К. <https://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/32319/100067109.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Кулик, О. (2022). Методологія захищених в США дисертацій з філософії. *Вісник Львівського університету. Серія філос.-політолог. студії*. Випуск 40, с. 73-83. <https://doi.org/10.30970/PPS.2022.40.9>
- Кулик, О. (2023). Помилки при встановленні причин. <https://youtu.be/QwGli3eLsVY?si=WfldNFi-ZlmBuRrV>
- Кулик, О. (2018). Роль філософії в університеті. *Вісник Львівського університету. Серія філос.-політолог. студії*. 2018. Випуск 21, с. 46-51.
- Кулик, О. (2020). Шлях до якісної наукової публікації. *Сучасна освіта України*. 22 черв. (№ 25). С. 6. <https://sites.google.com/site/kuliktexts/ua/promene/shlyah>
- Мельник, І. Ю., & Бояринова, К. О. (2012). Інноваційний процес: наукові підходи та проблеми реалізації. *Актуальні проблеми економіки та управління*, (6). <http://probl-economy.kpi.ua/pdf/2012-14.pdf>
- Міністерство освіти і науки України. (2015). Про затвердження Положення про проведення Міністерством освіти і науки України Конкурсу проєктів фундаментальних наукових досліджень, прикладних наукових досліджень та науково-технічних (експериментальних) розробок молодих вчених, які працюють (навчаються) у закладах вищої освіти та наукових установах. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0015-16#Text>
- Міністерство освіти і науки України. Наказ №40 від 12.01.2017. Про затвердження Вимог до оформлення дисертації. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0155-17#Text>
- Наукова та науково-технічна діяльність в Україні у 2022 році: науково-аналітична доповідь / Т.В. Писаренко, Т.К. Куранда та ін. К.: УкрІНТЕІ, 2023. <https://mon.gov.ua/storage/app/media/nauka/2023/07/25/Nauk-analit.dopov.Naukova.ta.nauk-tekhn.diyaln.v.Ukr.2022-25.07.2023.pdf>
- Наумовець, А. Г. (2016). Ви віч-на-віч з аудиторією: Дещо про «технологію» підготовки наукових доповідей, популярних лекцій, дисертаційних промов і конкурсних проєктів. 41 с. <http://phd.isoftware.kiev.ua/wp-content/uploads/2016/09/%D0%92%D1%96%D1%87-%D0%BD%D0%B0-%D0%B2%D1%96%D1%87-%D0%B7-%D0%B0%D1%83%D0%B4%D0%B8%D1%82%D0%BE%D1%80%D1%96%D1%94%D1%8E.pdf>

- Патон, Б. Є. (2008). Наука – інноваціям. *Наука та інновації*. Т 4. № 5. С. 19-20.
<http://dspace.nbuiv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/14763/Paton.pdf?sequence=1>
- Ребуха, Л. З. (2020). Методологія наукових досліджень: способи пошуку та опрацювання наукової інформації. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*, (189), 59-62.
<https://scholar.archive.org/work/g2dqu7ipqvewrjlkjkvdcslnve/access/wayback/http://pednauk.cuspu.edu.ua/index.php/pednauk/article/download/577/518/>
- Селігей, П. (2006) Науковий стиль української мови: ресурси оновлення. *Мовознавство*. № 2-3. С. 174-186.
- Селігей, П. (2016). Світло і тіні наукового стилю. К.: Видавничий дім "Києво-Могилянська академія"
- Селігей, П. О. (2007). Сучасне термінотворення: симптоми та синдроми. *Мовознавство*. № 3. С. 48-61.
- Селігей, П. (2013). Типи багатослів'я в наукових текстах. *Українська мова*, 2013, № 4. С. 22-44.
<http://www.inmo.org.ua/assets/files/Selihey.%20Тыпу%20bahatoslivyya.pdf>
- Титаренко, Т. (2004). Життєві домагання особистості: феноменологічний та структурно-функціональний підходи.
<http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/29761/1/%D0%A2%D0%B8%D1%82%D0%B0%D1%80%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE.pdf>
- Шабанова, Ю. О. (2014). Системний підхід у вищій школі. Д.: НГУ.
<https://ir.nmu.org.ua/bitstream/handle/123456789/108578/CD491.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Bartha, P. (2010). *By Parallel Reasoning: The Construction and Evaluation of Analogical Arguments*. New York: Oxford University Press.
- Beaney, M. (2021). Analysis. *The Stanford Encyclopedia of Philosophy*, Edward N. Zalta (ed.).
<https://plato.stanford.edu/archives/sum2021/entries/analysis/>
- Bevir, M. (2011). The contextual approach. *The Oxford Handbook of the History of Political Philosophy*, 1, 11-24.
https://books.google.ie/books?hl=ru&lr=&id=FPp9wM9f2tUC&oi=fnd&pg=PA11&dq=contextual+approaches&ots=-NMPMvm81f&sig=EaSSgnIWOIOsUo4ycZVn8L-mO9o&redir_esc=y#v=onepage&q=contextual%20approaches&f=false
- Cappelen, H., Gendler, T., & Hawthorne, J. (Eds.). (2016). *The Oxford Handbook of Philosophical Methodology*. Oxford University Press.
- Cohen, M., Nagel, E. (1934). *An Introduction To Logic And Scientific Method*. London: Routledge.
<https://archive.org/details/in.ernet.dli.2015.499820/page/n3/mode/2up>
- D'Oro, G., & Overgaard, S. (Eds.). (2017). *The Cambridge Companion to Philosophical Methodology*. Cambridge University Press.

- Edwards, P. N. (2014). How to Give an Academic Talk. <http://pne.people.si.umich.edu/PDF/howtotalk.pdf>
- Elsevier's Researcher Academy. (2017). How to Review Manuscripts. https://researcheracademy.elsevier.com/uploads/2017-11/Quick_guide_how_to_review.pdf
- Falk-Krzesinski, H. J., & Tobin, S. C. (2015). How Do I Review Thee? Let Me Count the Ways: A Comparison of Research Grant Proposal Review Criteria Across US Federal Funding Agencies. *The Journal Of Research Administration*, 46(2), 79–94. <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC4892374/>
- Fulbright Research and Development Program. (2023). <https://fulbright.org.ua/uk/fulbright-research-and-development-program/>
- Gendler, T. S. (2014). Thought experiment: On the powers and limits of imaginary cases. Routledge.
- Gusenbauer, M. (2019). Google Scholar to overshadow them all? Comparing the sizes of 12 academic search engines and bibliographic databases. *Scientometrics*, 118: 177. <https://doi.org/10.1007/s11192-018-2958-5>
- Jacob, Elin K. (2004). Classification and Categorization: A Difference that Makes a Difference. *Library Trends*, 52(3), Winter 2004: 515-540.
- Massachusetts Institute of Technology. (2002). Communication Skills for Academics. <https://ocw.mit.edu/courses/sloan-school-of-management/15-289-communication-skills-for-academics-spring-2002/index.htm>
- Pickering, M. (2016). Research Methods for Cultural Studies. Edinburgh University Press. https://elearning.shisu.edu.cn/pluginfile.php?file=%2F35323%2Fmod_resource%2Fcontent%2F1%2FResearch%20Methods%20for%20Cultural%20Studies.pdf
- The European Charter for Researchers. (2005). https://euraxess.ec.europa.eu/sites/default/files/am509774cee_en_e4.pdf
- The European Code of Conduct for Research Integrity. Revised Edition. (2017). Berlin: ALLEA – All European Academies. <https://allea.org/wp-content/uploads/2017/05/ALLEA-European-Code-of-Conduct-for-Research-Integrity-2017.pdf>
- University of Southern California Libraries. (2020). Organizing Your Social Sciences Research Paper: Design Flaws to Avoid. <https://libguides.usc.edu/writingguide/designflaws>

Кулик Олександр Вікторович

Навчально-методичне видання

**Методичні рекомендації до самостійної роботи з
предмету «Інноваційно-дослідницька діяльність»**